

Ár 2011, föstudaginn 2. september, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Áslaug Árnadóttir, Geir Arnar Marelsson, Jóhann Tómas Sigurðsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 32/2011**:

M
gegn
Fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni þann 31. maí 2011 með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 30. maí 2011. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 31. maí 2011, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust þann 27. júní 2011. Var bréfið sent sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 29. júní 2011, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust þann 11. júlí 2011.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 26. ágúst og 2. september 2011.

II.

Málsatvik.

Þann 19. janúar 2006 var veðskuldabréf, nr. X, að fjárhæð kr. 6.500.000, gefið út af A, til gamla F. Skuldari var sonur sóknaraðila. Varnaraðili, F, hefur nú tekið yfir lánið.

Til tryggingar skilvísri og skaðlausri greiðslu var gamla F veðsett fasteignin að B á þriðja veðrétti. Samkvæmt veðbandayfirliti 9. janúar 2006 var B að fullu í eigu sóknaraðila. Skuldari A skrifaði undir veðskuldabréfið sem skuldari. Sóknaraðili skrifaði undir sem samþykki veðsetningunni sem þinglýstur eigandi og þá skrifaði maki sóknaraðila einnig undir sem samþykki veðsetningunni sem maki þinglýsts eiganda.

Í lánaákvörðun gamla F kemur fram að greiðslumat sé ekki marktækt á þeirri stundu þar sem skuldari hafi undanfarið verið í flugnámi. Þá hafi hann unnið í tilfallandi verkamannastörfum, hellulögnum og fleiru. Hann sé einnig ógiftur og barnlaus. Tekið var fram að skuldari sé sonur M, starfsmanns í útibúinu og standi foreldrarnir 100% við bakið á honum í því verkefni að fara í áframhaldandi flugnám til USA. Hvorki liggur fyrri greiðslumat né verður séð að sóknaraðili hafi staðfest það með einhverjum hætti að henni væri kunn greiðslugeta lántaka.

Þann 23. nóvember 2007 var skuldabréfinu myntbreytt og varð veðskuldabréfið eftirleiðis í eftirtöldum erlendum myntum: JPY 50% og CHF 50%. Undir myntbreytinguna skrifaði A sem skuldari og sóknaraðili sem veðsali. Einnig skrifaði maki þinglýsts eiganda undir.

Í kjölfar gengishruns íslensku krónunnar hækkaði lánið töluvert. Sóknaraðili leitaði til varnaraðila með ósk um niðurfellingu á ábyrgð, en varnaraðili hafnaði beiðninni þann 17. maí 2011.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 30. maí 2011.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að „*ábyrgðaryfirlýsing dags. 01.09.2006 til tryggingar skuldabréfi að fjárhæð 6.500.000 kr. útgefnu af gamla F verði felld úr gildi.*“

Kveður sóknaraðili varnaraðila ekki hafa staðið við skyldur sínar, samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 1. nóvember 2001, þar sem ekki hafi farið fram mat á greiðslugetu greiðanda eða ábyrgðaraðila.

Sóknaraðili bendir á að ekki sé hægt að líkja saman stöðu lántaka og ábyrgðarmanns í máli þessu, og hjóna og fólks í óvígðri sambúð, sbr. 3. mgr. 3. gr. samkomulagsins. Vísar sóknaraðili þessu til stuðnings til úrskurðar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki í máli nr. 2/2008.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili vísar til þess að í ljósi stöðu lántaka á þeim tíma sem hann tók lánið, tengsla hans við sóknaraðila og þeirrar staðreyndar að stuðningur sóknaraðila við áform skuldara var algjör, megi velta vöngum yfir því hvort sambærileg sjónarmið séu til staðar og liggi að baki 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, þ.e. um að hjónum eða fólki í óvígðri sambúð sé heimilt að undanskilja fjármálafyrirtæki frá skyldu til greiðslumats vegna ábyrgða á skuldum hvors annars.

Bendir varnaraðili á að líta verði til þess að sóknaraðili hafi verið starfsmaður í útibúi bankans í T á þeim tíma sem lánið var veitt og átti í samskiptum við C útibússtjóra í tengslum við umrætt lán. Sóknaraðila hafi verið í lófa lagið að leitast eftir að framkvæmt yrði greiðslumat teldi hann þess þörf.

Varnaraðili bendir á að lánið hafi verið í skilum þar til 1. nóvember síðastliðinn og langsótt sé að tengja saman vanskil lántaka við að ekki var framkvæmt á honum greiðslumat. Sóknaraðili samþykkti auk þess skilmálabreytingar án þess að gera athugasemdir við að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt.

Þá vísar varnaraðili til þess að Hæstiréttur hafi staðfest að mál sem þessi skuli metin heildstætt og þrátt fyrir að ekki sé farið eftir samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga leiði það ekki sjálfkrafa til þess að einstaklingur losni undan ábyrgð, sbr. mál nr. 16/2007 og 116/2010. Kveður varnaraðili Hæstarétt hafa litið til stöðu einstaklinga sem takast á hendur ábyrgð og sóknaraðili hafi verið starfsmaður bankans þegar lántaka átti sér stað. Vísar varnaraðili til þess að samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga feli ekki í sér lagaheimild til að fella skuldbindinguna niður.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi veðsetningar á fasteign sóknaraðila að B til tryggingar skuldabréfi, nr. X, að fjárhæð kr. 6.500.000, gefnu út af A til gamla F. Sóknaraðili krefst þess að veðsetningin verði felld úr gildi en varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, tekur meðal annars til þess þegar einstaklingur hefur gefið út leyfi til að veðsetja fasteign sína til tryggingar skuldum annars einstaklings, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði engu að síður veitt skal hann staðfesta það skriflega.

Ekki liggja fyrir nein gögn um það að varnaraðili hafi metið greiðslugetu A, áður en skuldabréf nr. X var gefið út og sóknaraðili gekkst í ábyrgð á greiðslu þess. Verður því að miða við að greiðslumat hafi ekki farið fram. Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu skuldara. Verður varnaraðili að bera allan halla af því að slíkt greiðslumat fór ekki fram og þar með hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð fyrir skuldara eftir að hafa kynnt sér matið.

Ekki verður fallist á það með varnaraðila að ekki hafi þurft að framkvæma greiðslumat þar sem staða lántaka, tengsl hans við sóknaraðila og stuðningur sóknaraðila við skuldara, svipi til sjónarmiða að baki 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Í 3. mgr. 3. gr. samkomulagsins kemur fram, eins og áður er rakið sú meginregla að fjármálafyrirtæki er skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að undanskilja fjármálafyrirtæki frá skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars. Miðað við túlkun samkvæmt orðanna hljóðan og þess markmiðs samkomulagsins sem fram kemur í 1. gr. þess, það er að það sé sett til verndar ábyrgðarmönnum, geta foreldrar skuldara ekki fallið undir undanþáguákvæði 2. al. 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 1. nóvember 2001.

Verður ekki fallist á með varnaraðila að dómur Hæstaréttar í máli nr. 116/2010 hafi fordæmisgildi í máli þessu. Í máli nr. 116/2010 segir í ábyrgðaryfirlýsingu að skuldari hafi ekki staðist greiðslumat og megi því ráða af orðalagi ábyrgðaryfirlýsingarinnar að áfrýjandi hefði undirgengist ábyrgðina þótt skuldarinn hefði ekki staðist sérstakt greiðslumat. Sú aðstaða á ekki við í máli því sem nú er um rætt enda staðfesti sóknaraðili ekki að hann hefði gengist í ábyrgðina þrátt fyrir að skuldarinn myndi ekki standast sérstakt greiðslumat.

Þá verður ekki fallist á með varnaraðila að dómur Hæstaréttar í máli nr. 16/2007 hafi fordæmisgildi í máli þessu. Þar var aðstaðan sú að andvirði þess skuldabréfs sem sóknaraðili varð sjálfskuldarábyrgðarmaður að var varið til greiðslu á

víxilskuld þar sem sóknaraðili var einn víxilskuldara. Því var aðeins um breytingu á formi skuldbindingar að ræða. Sú var ekki aðstaðan í því máli sem nú er til úrlausnar.

Í ljósi framangreinds verður að telja rétt að ógilda ábyrgð sóknaraðila á umræddu skuldabréfi með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um sammingsgerð, umboð og ógilda löggerninga með áorðnum breytingum.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Veðsetning fasteignarinnar að B, til tryggingar skuldum veðskuldabréfs nr. X, útgefnu af A til gamla F, skal vera ógild.

Reykjavík, 2. september 2011.

Áslaug Árnadóttir

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir